

Raadsvoorstel

Status: Besluitvormend

Agendapunt:	12
Onderwerp:	Hoofdlijnenakkoord RES West Overijssel
Datum:	23 maart 2021
Portefeuillehouder:	dhr. A. Schuurman
Decosnummer:	1256
Informant:	Thijs Mosterman t.mosterman@dalfsen.nl 06 14578077

Voorstel:

Het Hoofdlijnenakkoord Regionale Energie Strategie (RES) West Overijssel vast te stellen.

Inleiding:

Dalfsen wil in 2050 een energieneutrale gemeente worden. Daarvoor is meer lokale duurzaam geproduceerde elektriciteit nodig. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat iedere regio hiervoor een eigen Regionale Energie Strategie (RES) maakt met een goede afweging tussen de belangen van de maatschappij, ruimte en netwerk.

Begin juli 2021 moet iedere regio haar strategie aanbieden aan het Rijk. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan de RES 1.0. De belangrijkste doelen en afspraken zijn uitgewerkt in het bijgevoegde Hoofdlijnenakkoord en hieronder samengevat:

De regionale doelstellingen in de RES 1.0:

1. Bod concept-RES handhaven en streven naar 60% wind en 40% zon
2. Zoekgebieden voor zon en/of wind op de kaart
3. Optimaliseren ruimtelijke kwaliteit bij opwek
4. Beperken van maatschappelijke kosten
5. Gebiedsgerichte en grensoptimiserende participatie
6. Minimaal 50% lokaal eigendom

De regionale afspraken in de RES West-Overijssel:

1. Versterken subregionale samenwerking
2. Goede regionale participatie
3. Aan de slag met groen gas, geothermie, lokale waterstof, aquathermie en de duurzaamheidsladder toepassen in de Regionale Structuur Warmte
4. Verkenning naar regionale Milieueffectrapportage (m.e.r.)
5. Doorontwikkeling RES-organisatie en financiering
6. Samenwerken aan een lobby op betaalbaarheid en governance in relatie tot warmte en zon-op-dak

Een regionale raads werkgroep heeft voorgesteld om eerst het hoofdlijnenakkoord door de lokale besturen te laten vaststellen en daarna de definitieve RES 1.0 in juni 2021. Na het vaststellen van de definitieve RES 1.0 vervalt het Hoofdlijnenakkoord. Het voorgestelde besluit is dusdanig geformuleerd dat het de mogelijkheid opent voor lokale besturen om moties aan te nemen op de voorgestelde doelen en afspraken. Hierdoor kan uw raad kenbaar maken of en in welke mate u kan instemmen met de voorgestelde afspraken. Daarbij is het wenselijk dat u hierin afstemming zoekt met andere gemeenteraden.

Argumenten:

1.1 Het RES Hoofdlijnenakkoord past goed bij Dalfsen

We kunnen een aantal voorbeelden noemen waaruit naar voren komt dat het Hoofdlijnenakkoord goed past bij onze gemeente:

- We moeten zorgvuldig omgaan met ons landschap, natuur, ondernemers en inwoners. Bijvoorbeeld door geen grote energieprojecten in kwetsbare gebieden toe te staan zoals het Vechtdal en de landgoederen. Ook willen wij bij de ruimtelijke inpassing van grote energieprojecten de meekoppelkansen benutten ten aanzien van bijvoorbeeld de Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle en Panorama Vechtdal.
- Een ander belangrijk punt in het Hoofdlijnenakkoord is dat we de energietransitie betaalbaar moeten houden door verstandige keuzes te maken rondom het elektriciteitsnetwerk. Bijvoorbeeld door vraag en aanbod van duurzame energie dicht bij elkaar te realiseren.
- De RES zorgt ook voor meer afstemming en samenwerking tussen de verschillende overheden maar ook tussen energiecoöperaties en netwerkbedrijven. Onlangs is bijvoorbeeld de bestuurlijke samenwerking gestart over grote energieprojecten in de 'subregio' Zwolle, Dalfsen, Staphorst en Zwartewaterland.

De RES helpt ons aan meer draagvlak, meer duurzame energie en een leefbare toekomst voor Dalfsen

1.2 Dalfsen levert een goede bijdrage aan de RES.

Onlangs is door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) geconcludeerd dat de concept-RES West-Overijssel in voldoende mate bijdraagt aan de landelijke doelstellingen. De opgave van Dalfsen is 100 gwh. Onze opgave is vergelijkbaar met de opgaves van andere vergelijkbare gemeenten in onze RES-regio zoals Ommen en Raalte.

Onder de tabellen uit het Hoofdlijnenakkoord bij afspraak 2.1 staat dat naar aanleiding van de Koersgesprekken met Enexis sommige gemeenten nader onderzoek doen of hun opgave aangepast moet worden. Toekomstige netverzwaringen worden namelijk gekoppeld aan de individuele RES opgaves van gemeenten. De gemeente Dalfsen heeft recent het koersgesprek gehad en onderzoekt momenteel of een aanpassing nodig en zinvol is. Voor de vaststelling van de RES 1.0 wordt hierover duidelijkheid gegeven.

1.3 Scherpere afspraak over hoekpunt maatschappelijke kosten

In het hoofdlijnenakkoord is beschreven dat de maatschappelijke kosten van de energietransitie hoger zijn als een gemeente bijvoorbeeld alleen kiest voor zonenergie. Vanuit maatschappelijke kosten beredeneerd, zou de beste oplossing zijn om 80% van het bod in te vullen met wind. We zien echter ook dat dit botst met het hoekpunt maatschappelijke acceptatie. Daarom wordt in het hoofdlijnenakkoord geconstateerd dat we moeten streven naar een verhouding 60% wind en 40% zon. Dit is geen verplichting. De verhouding wind en zon in de opgave van Dalfsen ligt trouwens in de buurt van de gewenste verhouding.

1.4 Geen verplichting om zoekgebieden voor zon en wind vast te stellen in RES 1.0.

Alleen zoekgebieden die bestuurlijk zijn bekrachtigd, worden weergegeven op de overzichtskaart. Afspraak is dat in de RES 2.0. – die in het voorjaar van 2023 opgeleverd moeten worden – alle zoekgebieden voor windmolens op een kaart zijn weergegeven. Dalfsen heeft nog geen zoekgebieden vastgelegd. In juni 2021 een voorstel gedaan over de ruimtelijke kaders inclusief mogelijke zoekgebieden in Dalfsen.

1.5 De moties van de gemeenteraad over het vaststellen van de concept RES zijn verwerkt in het hoofdlijnenakkoord.

- **Motie M7: streven naar 100% lokaal eigendom.** In het Hoofdlijnenakkoord is het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom als doelstelling opgenomen. In die zin is het een ondergrens. Gemeenten mogen hiervan afwijken. De RES 1.0 bevat een 'menukaart' over dit onderwerp inclusief manieren om dit juridisch te borgen. Ondertussen hebben wij diverse gesprekken met de Dorpen van Morgen over dit onderwerp. Daarbij wordt ook gekeken naar mogelijkheden voor een gezamenlijk energiebedrijf met de gemeente. Bij het vaststellen van de RES 1.0 wordt een advies toegevoegd hoe de gemeente Dalfsen Lokaal Eigendom wil organiseren en borgen.
- **Motie M6 betrekken Duurzame Dorpen.** Een speciale werkgroep 'Participatie' is aan het werk om een zo goed mogelijke binding te maken tussen de RES en de maatschappij. Daarin zitten vertegenwoordigers van de energie coöperaties. De Dorpen van Morgen hebben ervoor gekozen om hier geen onderdeel vanuit te maken maar laten zich regelmatig bijpraten door de gemeente Dalfsen. Deze overleggen hebben de afgelopen tijd plaatsgevonden. Ook is afstemming geweest met Plaatselijk Belang Ankum en Belangenvereniging Nieuwleusen Buitengebied West.
- **Motie M4 energieopslag.** De gemeente Dalfsen maakt onderdeel uit van de RES-werkgroep 'Netwerk' waarin de knelpunten in energieopwekking nader worden onderzocht inclusief energieopslag. Ook bij de afstemmingen met de omliggende gemeenten wordt energieopslag via waterstof onderzocht. Bij de Duurzame Dorpen heeft bij een paar projecten energieopslag de aandacht.
- **Motie M5 zonnedaken.** De RES-werkgroep 'Netwerk' werkt nauw samen met het versnellingssteam Zon-Op-Dak van de provincie Overijssel. Voor knelpunten worden oplossingen bedacht en dakeigenaren worden ondersteund. Ook worden gezamenlijk acties uitgezet om de bestaande wet- en regelgeving aantrekkelijker te maken. Lokaal helpt de gemeente Dalfsen lokale ondernemers met het realiseren van zonnedaken door onder meer gratis adviesgesprekken.

Kanttekeningen en risico's

Kunnen we uit de RES stappen?

Ja, dat mag. De RES is niet gebaseerd op wetgeving, maar op een bestuurlijk akkoord. Het kan daardoor zijn dat een gemeente stelt niet mee te willen doen aan de RES. Daar staat geen wettelijke sanctie tegenover. Er kleeft echter wel een bestuurlijk en politiek risico aan. Dit kan zijn beslag krijgen in de vorm van provinciaal toezicht en Provinciale Inpassings Plannen (PIP's).

Hebben andere gemeenten invloed hebben op onze opgave?

Nee. In het Hoofdlijnenakkoord wordt alleen de totale opgave vastgesteld. De tabellen met de opgaves per gemeente zijn indicatief. Wel gaan we op subregionaal niveau in overleg over de beste verhouding tussen wind en zon en eventuele mogelijkheden voor gezamenlijke energieprojecten. Daarvoor is eerst nader onderzoek en afstemming met de netbeheerders nodig. Bij de RES 2.0 in 2023 moet meer duidelijkheid zijn over de daadwerkelijke invulling van de opgave. De gemeente Dalfsen ziet nu geen reden om nu een interventie te plegen op het hoofdlijnenakkoord: onze eigen energiemix voldoet namelijk aardig aan de 60 / 40 verhouding. Bovendien is Dalfsen één van de koplopers ten aanzien van gerealiseerde windenergie.

Alternatieven:

Nieuwe wensen of wijzigen zijn mogelijk in de RES 1.0

Door eerst het Hoofdlijnenakkoord voor te leggen aan de colleges en gemeenteraden krijgt iedere gemeente de gelegenheid om wijzigingen of wensen aan te bieden aan het RES-bestuur. Als hiervoor regionaal draagvlak en de mogelijkheid is, worden deze verwerkt in de definitieve RES 1.0.

Duurzaamheid:

De RES 1.0 ondersteunt en versnelt de energietransitie in Dalfsen.

Financiële dekking:

Voor het opstellen van de RES 1.0 heeft de RES-regio een bijdrage ontvangen vanuit het Rijk. Hiervoor zijn een projectleider en een aantal specialisten ingehuurd. De bijdrage vanuit gemeenten en provincie bestaat uit ambtelijke inzet. Voor de volgende fase (RES 2.0) wordt een lagere Rijksbijdrage maar ook een lagere ambtelijke inspanning verwacht. Gemeenten gaan dan vooral zelf aan de slag met de uitvoering. De Rijksbijdrage is nog niet bekend en daarmee onzeker. Met de provincie Overijssel wordt gewerkt aan een overbrugging c.q. samenwerking. In het uiterste geval wordt een beroep gedaan op middelen vanuit de deelnemende gemeenten. Voor dergelijke verzoeken wordt dan een apart voorstel gemaakt. Het RES-bestuur geeft aan dat het huidige budget nog voldoende is om tot eind 2021 te werken aan de RES 2.0.

Communicatie:

Voor de RES is een communicatieplan opgesteld en dit plan wordt momenteel uitgevoerd. Naast voorlichting aan onze inwoners, worden met diverse maatschappelijke partijen overleggen gevoerd. Ook heeft Dalfsen een enquête uitgezet onder 5.000 inwoners over de RES en energietransitie. De eerste resultaten geven aan dat de mening van de inwoners grotendeels overeenkomt met de RES. Voor de vaststelling van de RES 1.0 worden alle resultaten van de enquête gedeeld.

Vervolg:

De volgende vervolgstappen zijn gepland:

- In maart en april is de besluitvorming over het hoofdlijnenakkoord.
- In mei en juni is de besluitvorming over de RES 1.0.
- In mei en juni wordt gelijktijdig met de RES 1.0 de ruimtelijke kaders voor grootschalige energieprojecten inclusief lokaal eigendom ter besluitvorming aangeboden.

Bijlagen: Hoofdlijnenakkoord RES West Overijssel

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris /algemeen directeur,
Ing. S.A.D.C. van Geffen

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Dalfsen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 23 maart 2021, nummer 1256;

Gelet op:

- Het Beleidsplan Duurzaamheid met daarin de ambitie om energieneutraal te worden.
- De Energiemix Dalfsen waarin richting is gegeven over de hoeveelheid zon- en windenergie.
- De vastgestelde Startnota en Concept RES West Overijssel.
- De moties van wensen en bedenkingen die uw raad heeft aangenomen bij de opiniërende behandeling van de Concept RES West Overijssel.

b e s l u i t :

Het Hoofdlijnenakkoord RES West Overijssel vast te stellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 26 april 2021.

De raad voornoemd,

de voorzitter,
drs. E. van Lente

de griffier,
drs. J. Leegwater